

SZAKVÉLEMÉNY

Kmetty János: Csendélet kék kancsóval, 1940-es évek

olaj, vászon, 58 × 70 cm

jelezve jobbra lent: Kmetty

Kmetty János (1889-1975) a modern magyar festészet egyik jelentős alkotója, a kubizmus stílusának egyik első hazai képviselője. Sajnos életműve olyan kevésbé feldolgozott, hogy festészetének egyes korszakairól, stílusának, tematikájának változásairól mind a mai napig nem született alapos áttekintés. Életpályájának egyes helyszínei sem nevezhetők meg egyértelműen. Annyit bizonyosan tudunk, hogy 1911-ben hosszabb időt töltött Párizsban, ahol többek között a kubizmus gyakorolt rá hatást. Még 1911-ben hazatért, s akkor 1911-1912 körül készültek azok a nagyon szűkszavú, nagyon jellegzetes témájú és színvilágú kompozíciói, amelyek elsősorban tájképek voltak. Ezek kékes-zöldes, üres, néptelen parkokat ábrázoló képek Budapesten, a Városliget fái között születtek meg. Ez a bizonyos kékes színvilág hol kisebb, hol nagyobb intenzitással szinte mindvégig megmarad Kmetty festészetében.

Kmetty életművének egyik legnagyobb és legjelentősebb korszaka 1924-ben veszi kezdetét. Ekkor alakul meg a Képzőművészek Új Társasága (KUT), aminek Kmetty is egyik alapító tagja volt. A KUT szinte minden modern törekvésű művészt egy csoportba tömörített, beleértve az olyan nagy öregeket is, mint Rippl-Rónai József, vagy Vaszary János. Kmetty 1924 és 1943 között a KUT 22 kiállításából 14-en vett részt, s ezekben az években alakult ki az a jellegzetes festői stílusa is, amelynek egyik szép példája a jelen kép is. A korszak egyik legélesebb szemű műkritikusa, Kállai Ernő 1937-ben így jellemezte Kmetty újabb stílusát: *„Kmetty a többnyire csendéletes motívumok szűkrefogott körében évek hosszú során át igen belterjes festői gazdálkodást folytatott, abból a célból, hogy a képfelület minden pontját át- meg átszöje egy változatos árnyalatú, és mégis kiegyensúlyozott struktúrával. E tanulmányok és műhelygyakorlatok eredménye maradandó érték, amely Kmetty újabb műveinek is sajátja.”* Valóban Kmetty festői témavilága ezekben az években meglehetősen szűkös. Csendéleteinek azonban van egy állandó jellemvonása, s ez hasonlóképpen fogalmazható meg, mint ahogy Kállainál olvashattuk: Kmetty nem analizálja, nem szedi szét a látványt apró, geometrikus elemekre. Sokkal inkább azt a módszert kedveli, hogy egy bizonyos kubista, geometrikus hálózatot vetít rá az alapvetően konkrét, leíró jellegű kompozícióira.

Kmetty az 1937 körüli évek úgynevezett "rózsaszín" periódusa után az 1940-es évektől egy újabb "kék" korszakot teremt festészetében. Széles ecsetvonásokkal fest, a körvonalak és az ár-

nyékok egyforma hangsúlyt kapnak képein, sőt szinte mindennek széles, kék árnyék ad jellegzetes keretet. Képeinek zöme csendélet, s a festményeken megjelenített tárgyak szegényes otthonának, szűk, közeli nézőpontból megfigyelt kellékei: kancsók, tálak, parányi asztal, s egy borotválkozó tükör, melyben nem ritkán a

művész önarcképe jelenik meg. A jelen kompozícióhoz teljesen hasonló az a tükrös önarcképpel kiegészített csendélet, amely szintén az 1940-es években készült, s a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményének része (*Vörös kancsós csendélet*, olaj, vászon, 100 × 80 cm, MNG – 1. sz. kép).

Ami Kmetty János alkotásainak az árát illeti, megfigyelhető, hogy az életmű korai (jobbára még az 1910-1920-as években készült) darabjainak esetében nem ritkák a több tízmilliós leütési árak, de előfordult 60 millió fölötti aukciós ár is. Az 1930-1940-es években készült munkák esetében azonban nem találkozunk 20 milliónál drágábban eladott festménnyel. A most vizsgált kép szép és tipikus alkotás az 1940-es évekből, s mint ilyennek a becsértéke **a 15-20 millió forint közötti sávban** határozható meg.

Budapest, 2020. július 14.

D r . B e l l á k G á b o r
művészettörténész
igazságügyi
festményszakértő
g . b e l l g a @ g m a i l . c o m
0 6 3 0 4 1 2 0 9 3 2